Universitätsbibliothek Paderborn

De Sapiente Frvctvoso Epistolares Libri quinque

Bonifacio, Juan

Ingolstadii, 1606

VII. Cuidam religioso, summæque expectationis adolescenti de latinitatis seminario à nostris fratribus adamando.

urn:nbn:de:hbz:466:1-51159

Visual Library

quot in vrbe videtis conturbernalium iuuenum collegia tanquam religionis arces, ad quas externæ gentes quotidiè ex Oceano, ex Alpibus, ex Peloponeſo, ex Synagoga, ex Palæſtina confugiunt? hæc ille in exequiis eiuſdem Gregorij.

CVIDAM RELIGIOSO, SVMMÆque expectationis adoleſcenti.

De latinitatis ſeminario à noſtris fratribus adamando.

GRæcas te & Latinas literas auidè arripere, & in ſeminario nõ Philoſophorũ, aut Theologorum, ſed Latinorũ admodum libenter eſſe lætor ex animo, agoq; immortali DEO gratias, qui non modò vt optares, ſed etiam vt haberes iſta, maturaresq; perfecit. Ego namq; vim ſeminariorum maiore quodam modo mi frater admiror: nec enim ille ſolùm legitur ex eis fructus quaſi pullulantiũ, & ſubinde renaſcentium Latinæ linguæ magiſtrorum: quando ars omnino nulla eſt, quæ ſine iſtis eloquentiæ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vmbraculis poſſit eſſe perfecta. So
det Dialectica, in qua nullus eni
orationis ſplendor, Philoſophiam ſe
mo parum latinus infamat, doctri
nis honor eſſe non ſolet vel inorna
vel prorſus infantibus, vt enim inſip
ens & inerudita lingua deſpicitur,
elinguis ſapientia non valde approb
tur. Quæ cùm ita ſint, quid nō ſolu
tibi arguto dialectico, magnoq; phil
ſopho, ſed aliis etiam, quorum ſim
vel expectatio, vel eruditio eſt, pote
euenire commodius? Qui enim el
quentiæ magiſtrorum diſcipulus e
& ſtudioſus auditor, quàm politiſſi
quæ ſentiet, eloquetur, Latinè co
onabitur, cum externis congredi, de
rebus maximis, & grauiſſimis colloq
poterit. Venerat Antiochiā magn
ille Baſilius, cauponiſq; ad quem fo
diuerterat, filium vidit triſtiorem.
Mœroris cauſam rogatus adoleſce
magiſtri hæc me, inquit, dictata co
turbant: erant autē verſus Homer
quos ſophiſta Libanius pueri doct
ſoluta oratione dictauerat: Baſilius

Amphilochius Epiſcopus Iconij in vita D. Baſilij.

laru

larum rerum minimè rudis verſus triplici explanatione illuſtrauit, hilaritatemq; puero reddidit, cumque Baſilij mirabilem explicationem Libanius ex ſcripto legiſſet, quod ſcriptum ad ſcholam puer detulerat, obſtupuit, negauitque humani eſſe interpretis rem tam abditam, tamque difficilem aperire. Itaque cogere cœpit, & vrgere diſcipulum, vt interpretem indicet, tum puer, peregrinus quidam, meuſq; diuerſor his tenebris attulit lucem. Adiit ſtatim Libanius ad diuerſoriũ, videt agnoſcitq; Baſilium, domũ pertrahit, de via languenti cibum apponit, more ſuo nihil ad panem Baſilius adhibet, quo ſumpto Libanij diſcipulos Libanio ipſo rogante Chriſtianæ vitæ præcepta docuit, ad animi puritatem, ad modeſtiã, ad verecundiam erudiuit, & ad cæleſtis vitæ præmia inuitauit. Huius autem ſalutiferæ concionis fons & origo fuit Homeri explicatio, quæ authoritatẽ Baſilio conciliauit, viamque ad maiora, diuinioraq; dogmata ſalutariter exponenda

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De ſcriptoribus Eccleſiaſticis.

muniuit. Origenes, vt ſanctus ſcri-
bit Hieronymus, idcirco Grammati-
cam & Rhetoricam docuit, vt hui-
vtriuſque artis occaſione ethnicoru
filios Chriſtianæ vitæ præceptis imb-
eret. Neque nos aliam ob cauſa
Grammatici ſumus & Rhetores, n
vt hæc ſcire cupientibus benè viuen
rectaq́; in religione ſentiendi præc
pta demus. Itaq; hæreticorum fili
huiuſmodi literis capimus, vt eſca
ces: eorum autem patres nemini d
bium eſt, quin illi omnium opti
cōfutare & poſſint & ſoleant, qui e
ditiſſimè & ornatiſſimè ſcribere &
qui didicerint. Equidem vt hæc e
quentiæ ſtudia floreant, cupio ve
menter, vtq́; numeroſæ orationis q
ſi lyram nemo recuſet, ne vt quon
Themiſtocles, habeatur indoctio

Cicero in 1. Tuſcul.

Quæ ſi animaduertiſſent, qui vel fi
vel cognatos in noſtra habent Soci
te, illas voces ſine dubio continuiſſe
quas modò flens, modò ridens aud
ſoleo: qui in ſeminario aliquando
erint, eos ferè Grammaticę docto

eff

effici. Cuius Grammaticæ? ſordidæ, mercenariæ, ignobilis, an honeſtæ, gratuitæ, glorioſæ? Qui ita loquuntur, vt ſunt, ſic etiam rerum noſtrarum inſolentes ſe eſſe demonſtrant: & ignaros veritatis. Non cuiuis de ſeminario etiã ſi libeat, continuò licebit pueros erudire. Sanctitatem, prudentiã, fidem non modo ſcientiam res tanta deſiderat. Multi alia vel inuiti tractare coguntur, multi nõ vt pueritiæ præceptores ſint, ſed vt boni Theologiæ ſcriptores, doctoreſq; eſſe poſſint, eloquentiæ ſtudiis operam nauant. Neque illud verum eſt, quod dici ſolet ab iſtis, ſeria negotia deeſſe Grammaticę, quam videmus de diſcipulorum cùm ſcientiã, tùm maximè virtute eſſe ſollicitam: prodeſſe quam plurimis, amicos, inimicos beneficiis obligare. Illi verò, quibus beatæ Virginis ſodalitates curæ ſunt, quiq; gymnaſio vniuerſo præſunt, grauiſſimarũ rerum pondera ſuſtinent. Honos alit artes, honores Grãmaticæ deſunt, balbutiunt, qui ita loquuntur, onera, non honores dicere

dicere debuiſſent. Nil enim Gram
matica Societatis honeſtius, nil no
lius, nil honoratius, quæ quò ma
gloriam deſpicit, eò eſt magis glori
ſa. Equidem hanc habeo arti meæ g
tiam, quòd illius priuilegio immu
tatem mihi chariſſimam ſum adept
Abſtrahit enim à rebus gerendis p
petua Grammatica, illis inquam
bus, ex quibus angores capiuntu
ſcrupuliq; perpungunt. Concio
bus, confeſſionibus, rectionibus, q
curæ comitentur, intelligis, itaque
deſunt, qui Cicerone contenti, &
rum lectione librorum, quos ars
noſtra deſiderat, à Theologiæ in
pretibus manus abſtineant, & ſcie
arum reginam, quam & prædica
& honorant, aut libenter ignor
aut ſe ſcire diſſimulent. Vt enim q
dam olim ex ſanctis hominibus n
piſcopi, ſacerdoteſúe fierent, qu
indignos honore arbitrabantur,
S. Paulinus in vita diui Ambroſii. ſeipſi mutilauerunt, aut mulier
introducendis, quas tamen veſtigi
facere vix ſinebant, ſed vna port

gre

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

greſſas, alia exire cogebant, turpioris vitæ ſuſpicionem ingenerare voluerunt, quæ ſuſpicio populi mutaret voluntatem honorem illum vltro deferentis: ita in Societate nonnulli, quò vitę ſecuritas poſſit eſſe diuturnior, religioq; integrior, illius ſe ſcientiæ cognitione priuant, ſine qua confeſſionibus, & concionibus operam dare non licet, ſibiq; Grammaticam deſpondent ex genere illam plebeio, ſed mille theſauris affluentem. Quos qui diuinare potuit in agro latẽtes, omnia vendit, vt agrum emat, & auro potiatur. Irriſionem fortaſſe times, & Grãmatici nomen Philoſophus erubeſcis. Adhuc neminem vidi (& mihi eſt, ac fuit conſuetudo cum multis) adhuc inquam neminem vidi huius noſtri muneris irriſorem, cuius non eſſet vita turpiſſima. Vt talis vituperatio laus mihi fuiſſe videatur. Ruffinus ſanctiſſimo Hieronymo obiecit vt probrũ, quòd nobiliũ pueros poëtas & hiſtoricos docuiſſet, Grammaticamq́ue eſſet profeſſus, idq; reprehendit, quod lau-

Matth. 13.

Lib. 2. inuectiua.

Vide Marianum Victorium Reatinum in vita diui Hieronymi

C. Sancta Romana 15. diſtin.

In Epiſt. ad Lætam. de inſtitutione filiæ.

dare æquius eſſet, Hieronymus eni
cum Chriſtianæ vitæ rudimentis il
literas coniunxit, quæ illi ætati nec
ſariæ videbantur, paruuliſq; factus
paruulus, vt eos lucrifaceret. Sed R
finum furere ſinamus, cui illa cum
tere amico Hieronymo diſſenſio h
nori non fuit, noſtræq; Grammati
ducem ſequamur Hieronymum,
ius verba illa frequenter vſurpem
Ipſe ſi Paulam miſeris magiſtrum me &
tricium ſpondeo, geſtabo humeris, balb
entia ſenex verba formabo, multo glorio
mundi Philoſopho, qui non regem Mac
num Babylonio periturum veneno, ſed
cillam & ſponſam Chriſti erudiam regni
leſtibus offerendam. Libet tibi mi fr
illuſtris reginę Amalaſuentę de Gr
matica teſtimonium proferre. C
enim Romæ ingenuarum artium
ctoribus à ſenatu ſtipendia aut nō p
derentur, aut lentè & faſtidioſè ſol
rentur, Amalaſuenta huius rei cer
facta per literas ſenatoribus nom
Athalarici præcepit, vt eis pleniſſi
ſatisfacerent. Reginæ autē ſic ha

Ex Carolo Sigonio lib. 17. de imperio Occidentali.

edict

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

edictum. *Nuper cognouimus doctores eloquentiæ Romæ laboris ſui conſtituta præ-mia non habere, & aliquorum nundinatio-ne fieri, vt ſcholarum magiſtris attributa ſumma dematur: quapropter cùm perſpi-cuum ſit, præmium artes nutrire, nefas iudi-cauimus doctoribus adoleſcentium aliquid ſubtrahi: qui ſunt potius commodorum in-crementis ad glorioſa ſtudia prouocandi. Pri-ma enim Grammaticorum ſchola fundamē-tum eſt literarum, mater facundiæ, magi-ſtra verborum, ornatrix humani generis, quæ per exercitationem pulcherrimæ lectio-nis antiquorum nos cognoſcitur iuuare con-ſiliis, hac non vtuntur barbari reges, apud legales dominos permanet ſingularis, arma enim & reliquæ gentes habent, ſola reperi-tur eloquentia, quæ Romanorum dominis bſecundat. Qua de re P. C. hanc vobis cu-ram, hanc authoritatem largimur, vt ſucceſ-ſor ſcholæ liberalium literarum tàm Gram-aticus, quàm orator, & iuris expoſitor cō-moda ſui deceſſoris ab eis, quorum intereſt, ne aliqua imminutione percipiat, ne coga-tur de alieno pendere faſtidio, cui piaculum eſt vel horarum vacaſſe momento.* Hęc eſt illa

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

illa Amalaſuenta, cuius ingentia co
poris & animi decora prædicantu
Tanta enim oris dignitate fuit, vt n
mo eam ſine ſumma veneratione ſ
ctaret, tàm eloquens, vt cùm Græ
Latinèq; ſciret, verba faciens omn
ad ſe voluntates, animoſq; conuer
ret, ingenium virile, ac prudentia m
ior, quàm mulierum ferre natura
leat. Itaq; Athalarico per ætatis i
becillitatem ad regni gubernacula t
ctanda minus idoneo, ipſa tanta iu
tiæ, ac ſapientiæ fama adminiſtrau
vt omnes in ſummam admiration
adduxerit. Puerum porrò Athal
cum octo annos natum contra in
tuta Gothorum more Romano re
ad omnem humanitatem literis in
mandum curauit. Ac præceptor
ſeniorumq; humanitate, prudent
præſtantium cuſtodiæ ſeueriori co
miſit, qui nunquam ab eius latere
cedentes mores, vitamq; pueri Ro
na diſciplina imbuerent. Sed Go
ſeuera ſeniorũ diſciplina educari
leſtè ferentibus regina ipſa ceſſit,

Ex eodem Sigonio iiſdem prope verbis.

miſ

miſſiſq́; pædagogis ſeueris & grauibus iuuenum familiaritati puerum inuita commiſit: à quibus miſerè deprauatus non multò poſt luxuriæ ac temulentiæ deditus morbo letifero eſt oppreſſus, ac tandem extinctus illo anno quo Sol ſine radiis perinde ac Luna prodigiòsè refulſit, ac magna ex parte defecit. Vt mihi quidem Sol tantam regiæ inſtitutionis peruerſitatem minimè tuliſſe videatur. Hæc ego de Amalaſuentæ laudibus, prudentia, literis, deq́; barbaris barbarorum Gothorum conſiliis in educando paruo illo rege cõmemoranda duxi, vt quod Grammaticæ teſtimonium regina illa dedit, eſſe videretur illuſtrius. Tot enim in noſtram hanc artẽ ornamenta congeſſit, vt hæc tempora prouidiſſe ac diuinaſſe videatur, in quibus religioſæ liberalis, piæq́ue Grammaticæ beneficio mũdus ipſe refloreſcit. Subiungam aliud Galerij Conſtantij magni illius Conſtantini patris (num locupletiores quæris autores?) de hac noſtra arte iudicium. Extat enim au-

Apud eundem Carolum Sigonium lib. 1. de Occidentali imperio.

rea Imperatoris huius epiſtola ad Eu
nomium rhetorem clariſſimum, q
ſibi magiſter memoriæ fuerit: quæ ſ
habet. *Merentur & Galli noſtri, vt c
rum liberis, quorum vita in auguſto Cli
enſium oppido ingenuis artibus eruditur,
ipſi adoleſcentes, qui hilari conſenſu me
Conſtantij Cæſaris ex Italia reuertentis ſ
cepere comitatum, vt eorum indoli conſu
re cupiamus. Proinde quod aliud præmiu
iis, quàm illud conferre debemus, quod n
dare poteſt, nec eripere fortuna? vnde
ditorio huic, quod videtur interitu præ
ptorum orbatum, te vel potiſsimum præſ
re debuimus. Cuius eloquentiam, & gra
tatem morum ex actus noſtri habemus
miniſtratione compertam. Saluo igitur p
uilegio dignitatis tuæ, hortamur, vt profe
onem oratoriam receptes, atq; in ſupradi
ciuitate, quam nõ ignoras nos ad priſtin
gloriam reformare, ad vitæ melioris ſtu
adoleſcentum excolas mentes, nec putes
munere ante partis aliquid tuis honori
derogari. Cùm honeſta profeſsio ornet
tius omnem, quàm deſtruat dignitatem.
niq; etiam ſalarium te in ſexcentis mill*

numm

nummûm ex reipublicæ viribus cõſequi volumus. Vt intelligas meritis tuis etiam noſtram fauere clementiam. Vale Eumeni chariſſime nobis. Eumenius autem onere ſuſcepto, vt gratiam à Cliuienſibus ſuis iniret, præſidem Galliæ adiit, atq; oratione habita poſtulauit, vt ſcholas Menianas, quæ erant inter Mineruæ, & Apollinis templa conſtructæ, reficeret, atque ad id opus pecuniam ſibi à principibus conſtitutam adhiberet: cuius Eumenij verba hæc ſunt. *Ante omnia vir perfectiſſime diuinæ imperatorum, Cæſarumq́ noſtrorũ prouidentiæ, ſingulariq́ in nos beneuolentiæ ſcholarum etiam Menianarũ inſtauratione parẽdum eſt, qui ciuitatem iſtam, & olim fraterno nomine gloriatam, & nunc demum grauiſſima clade perculſam cum latrocinio Batauicæ rebellionis, obſeſſa auxiliũ Romani principis imploraret: non ſolùm pro adminiſtratione meritorum, ſed etiã pro miſeratione caſuum attollere, ac recreare voluerũt: ipſamq́ ruinarum eius magnitudinem immortalibus benignitatis ſuæ monumentis dignam iudicauerũt, vt tanto eſſet illuſtrior gratia reſti-* *Ibidem.*

tutorum, quanto ipſa moles reſtitutionis im-
manior. Itaque maximas pecunias, & to-
tum ſi res poſcat, ærarium non templis mod
ac locis publicis reficiendis, ſed etiam priua
tis domibus indulgent. Nec pecunias mod
ſed etiam artifices tranſmarinos, & ex am
pliſsimis prouinciarũ ordinibus incolas n
uos, & deuotiſsimarum hiberna legionu
adhibent, vt reſides aquas, & nouos amn
veluti aridis feſſæ vrbis viſceribus infu
dant. Ex quo manifeſtum eſt, eos, qui co
niam iſtam tot, tantiſq́; opibus totius imp
rij erigere, atq; animare ſtatuerunt, vel pr
cipuè ſedem illam liberalium artium v
reparari: cùm peculiarem frequentiam h
neſtiſsimæ iuuentutis illuſtrato ſtudioru
honore prouiderint. Cui enim vnquam v
terum principum tantæ fuit curæ, vt doct
næ, atq; eloquentiæ ſtudia florerent, quan
his optimis atque indulgentiſsimis domi
generis humani? quos ego quidẽ quant
ad votum, pietatemq́; pertinet, liberoru
parentes appellare non dubito. Qui n
liſsimam iſtam idolem Galliarum ſuarum
teritu ſummi doctoris orbatam reſpicere
gnati ſuo potiſsimùm iudicio præceptore

mod

moderatoremq́ tribuerunt. Et inter imperatorias diſpoſitiones ſummis reipublicæ gubernandæ prouiſionibus occupatas literarũ quoque habuerunt delectum. Neque aliter, quàm ſi equeſtri turmæ, vel cohorti prætoriæ conſulendum foret, quem potiſſimum præficerent, ſui arbitrij eſſe duxerunt. Ne ij, quos ad ſpem omnium tribunaliũ, aut interdum ad ſtipendia ſacrarum cognitionum, aut fortaſſe ad ipſa palatij magiſteria prouehi oporteret, veluti repentino nubilo in medijs adoleſcentiæ fluctibus deprehenſi incerta dicendi ſigna ſequerentur. In quo ego vir perfectiſſime nil laudi meæ tribuo, ſed domini noſtri Conſtantij principis incredibilem erga iuuentutem Galliarum ſuarũ ſolicitudinem, atq; indulgentiam mirari ſatis nequeo. Qui honorem literarum hac quoque dignatione cumulauit, vt me filio potius meo priſtina mea ſtudia molientem ipſum iuſſerit diſciplinas artis oratoriæ retractare: & hoc ipſi palatio parentis ſui munus iniunxerit, vt mediocrem quidem pro ingenio meo, naturaq́; vocem cæleſtia tandem verba, & diuina ſenſa principum proloquuturam ab arcanis ſacrorum penetralium ad priuatarum

muſarum adyta tranſtulerit. Non vtiq; qui
mihi quem tanta dignatione reſpicit, qua
ta pro ſummis honoribus debet ſufficere ſ
pienti, vellet aliquid impoſita iſta profeſſi
ne detrahere, ſed vt profeſſioni ipſi ex eo h
nore, quem geſſi adderet dignitatem. (
igitur dubium, quin diuina illa mens Cæſa
quæ tanto ſtudio præceptorem huic conue
tui iuuentutis elegit, etiam locum exercit
illis dicatū inſtaurari, atq; exornari vel
Hæc Eumenius, quo duce in eam ſe
tentiam adducor, vt credā feliciore
eſſe illum, qui in noſtra Societate
conſule Rhetor fiat, quàm qui con
ex Rhetore. Ergo in ea vrbe, quæ Ph
lippi regis noſtri domiciliū eſt, ad n
as venit aures quendam magnum
rum, & magna tractantem, aliquan
rhetoricam docuiſſe, quæ res pręſ
cturæ illius memoriam in multa ſec
la propagauit. Videbat enim hon
ſaniſſimus docendi pueros Societa
conditionibus vt gratis, vt propt
Dᴇᴠᴍ, vt cum literis pietatis præc
pta iungantur, munus eſſe præclarū,
prouinciæ moderatoribus non ind
gnu

gnum. Ioannis Gerſonis taceri non debet exemplum, qui Pariſienſis academiæ Cancellarius, & Galliæ in Conſtantienſi Concilio legatus tamen in tanto honore, tantaq; vitæ occupatione pueros erudiuit ipſe per ſe, & alios ad idem faciendum exemplo, libriſq; ſcriptis incitauit. Extat enim Gerſone ſcriptore liber de pueris ad Chriſtum trahendis. Antonius Galuanus Molucarum in India præfectus relatis in horreum Domini manipulis ad nouas opes augendas diuino prorſus inſtinctu ſeminarium puerorũ ibidem inſtituit, quod vnicum labenti Chriſtianæ diſciplinæ remedium tanto deinde poſt Tridentina Synodus approbauit: in id ſeminarium lectos è variis nationibus adoleſcentulos indolis bonæ, quique matura dein ætate in ſua quiſque patria Euangelio inſiſterent, ſumma cura ac diligentia quoad permitterent occupationes per ſe, perq; ſuos Chriſtianis & literis imbuebat & moribus. Quare ſeminarium compleri volo adoleſcentibus & multis, &

optimis, eſtq; habenda gratia Coryl
illi, vel potius Choriphæo, qui de fæ
haurire noluit adoleſcentibuſq; ſum
mę expectationis eligendis quaſi voc
præiuit omnibus illis, ad quos ſemin
rij cooptandi cura pertinebit, quid e
ſent facturi, & quales intromiſſuri. No
bis enim in hoc ſtadio currentibus cō
modiùs auxiliari poterunt illi, quib
auxiliandi facultas erit, quàm qui vo
luntate ſola, ſtudioq́ue faueant. Il
quia poſſunt ſaltem ad breue temp
opitulari nō nolent, hos nil pollente
artiſq; inſcios voluntas idoneos adiu
tores facere ſola nō poteſt. Siquide
plus largiri ſolet auarus diues, quā
egens liberalis. Sint ergo, qui Græ
& Latinè ſciant, ſint qui libros enarra
re poſſint, ſint qui interuentorum
hoſpitum admirationem & plauſu
non illum inanem, ſed muneri ipſi ne
ceſſarium commoueant, ſint qui reg
re iuuentutem poſſint, Societatiſq
nomen, decus & famam tueantur. M
ditentur noſtri non modò concion
quod eſt in Societate ſolenne, & ita ſ

lenne, vt vel nouicios pronunciatio-
nem rectam & decoram doceri videa-
mus, non vt concionandi munus tan-
to ante cogitent, ſed vt oris fœditatem
ac vocis ſonos inconditos, agreſtes, ab-
ſurdos maturè dediſcant, (quem mo-
rè Octauiano Auguſto fuiſſe legimus, *In ct*
qui, vt Suetonij verbis vtar, dabat o-
peram aſſiduè Phonaſco:) verum et-
iam puerorum admonitiones, inſtitu-
endæq; adoleſcentiæ veram & perfe-
ctam rationem, quæ obiurgationem,
laudemq; complexa præmio & pœna
definitur. Qui docti iam atque inſti-
tuti è Seminariis egrediuntur duas vt
olim Herculi, ſic etiam ſibi oſtendi vi-
as exiſtiment. Vnam doctrinæ pue- *ib. de mo-*
rilis, alteram virilis, robuſtæq; ſapien- *bus.*
tiæ, & cum ſui iuris hominibus c*r*pa-
greſſus fructuoſi: vtraque virturiet, ne
neutra viciorum, hæc amœnir& turpis
bet, diuerſoriis, & hoſpitiis iis, quæ in- *Reg. 2. c. 6.*
lætis abundat, illa videtur eperit, quę-
or, ſicca, puluerulenta, diſ irriſionis &
qui conſiderabit attentiùs noſtri Clau-
nius, nil vberius, nil diti›ocietatis præ-

ridius inueniet. Deliberandi ra
omnium optima erit, quę ducem ob
dientiam ſequetur, cui tamen per p
fectos licebit eligere, & vtrum velit
berum, permiſſumq; erit, in eam
me audit, partem propendeat, qua
virtuti propior, quã voluptati, qu
gloriæ, quàm humanæ noſtræ nat
blandimentis. Tu verò perge in
curſu ad veram laudem directo, &
uentutis ama doctores, quos nõ ſol
DEO, ſed hominibus etiam ſpero
chariſſimos. Quid enim externi
tiant, quid dicant, quàm hæc ſecun
populo res geri ſit cœpta, te mini
fugit. Nam ſi reipublicæ maximè
tereſt firma tecta in domiciliis ha
re, fabri tignarij Grammatici no
repat, à quibus eſt domus fulcienda
hoſpit pulcherrimis picturis, & fig
non illum delectat, pingendi, fingend
ceſſarium architecti maximi ſunt
re iuuentute aginis, aut ſtatuæ pulc
nomen, decu ta poteſt, quæ cum or
ditentur noſtri guris, & luminibus co
quod eſt in Soci are politioris literar

alum

alumnos laudemus, diligamus, amemus, admiremur, iiſq; ſtudiis honorem maximum deferamus, quæ homines ad humanitatem erudiunt, quæ noſtros Dialecticos, Philoſophos, Theologoſq; perpoliunt, quæ doloris, laboriſq; ſolatia, alleuamentaque ſuppeditant, quæ aditum ad externas nationes patefaciunt, quæ apud fidei hoſtes beneuolentiam conciliant, & attentionem maximè captant, in quibus pueritiæ magiſtri, id eſt, ſcientiæ, ſapientiæq; doctores, pudicitiæ cuſtodes, legũ conſeruatores, veteris diſciplinæ, ſanctitatis priſcæ, antiqui officij reſtitutores nutriuntur. Educatio enim, & diſciplina mores facit Seneca teſte, & illud ſapit vnuſquiſque, quod didicit. Caueant igitur externi parentes, quos Grammatici filij pudet, ne ſe liberis orbet malus pudor, & turpis verecundia, vt illa Micholis, quæ inclyto Dauidi filios nullos peperit, quęque faſtidij pœnas dedit, irriſionis & ſibili. Me quidem patris noſtri Claudij Aquæ viuæ totius Societatis præpoſiti

Lib. de moribus.

Reg. 2. c. 6.

poſiti generalis reficit, & recreat p
dentia mirabilis. Quos enim vidit
ſtudiis deditos, & ab inani plauſu
horrentes in dextera collocat, etſi
qui ægrè ferant, quiq; in ſiniſtra pa
conſiſtere debere contendant. Ia
bumque illum imitatur, qui Mana
Ephraimum prætulit natu minore
Geneſ. 48. Ioſepho reclamante. Brachiori
enim conformanda cruce perfecit,
dextera manus illum & attingeret
fortunaret, quem pater vulgi mor
ſequutus ad aui ſiniſtrum latus app
carat. Cur enim non honoretur
filius, qui verus Societatis Ephraim
matré liberis auget, domiciliis & f
ctibus? & Eccleſiam, quod caput
mirandum in modũ amplificat? N
collegiorũ fundatores id potiſſim
ſpectant, ſequuntur, optant, & inp
mis exigunt, vt erudiatur iuuent
eique vrbi, quam amant, de qua b
mereri ſtudent, nil ſe vel maius,
vtilius afferre poſſe exiſtimant, q
ſi Societatem introducant nutric
optimam puerorum. Finem dice

faci

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

faciam, ſi illud addidero, quod non le-
gesinuitus, in his ſtudiis docendæ pu-
eritiæ, quæ Seminariũ complere for-
taſſe poterunt, me libenter occupari.
Illud enim Salomonis teneo, vt manè *Eccleſ. 11.*
& veſperè ſementem faciamus admo-
nentis: manè quidem, id eſt, in ætate
florente ſemen ſparſimus, adoleſcen-
tiamq; adoleſcẽtuli docuimus, veſpe-
rè & in hoc vitæ occaſu à ſerendi fru-
ctuoſo hoc labore nondum in men-
tem venit ceſſare. Vale, & totis viri-
bus contende, vt illorum vnus ſis, quos
his verbis Chriſtus affabitur, quod vni *Matth. 25.*
ex minimis iſtis feciſtis. Vale iterum,
& hæc imis ſenſibus penitus manda,
quæ nimium meminiſſe neceſſe eſt.

*Huc illa ſpectat epiſtola de librorum dele-
ctu, quam leges in ſexto illo noſtro
de recta inſtituti-
one.*

EPISTO-